

мещения на „Парадизо“ без истории. Казваш, че целият град е знаел какво е правела. А какво толкова е правела? И кой тук е неморалният? Онзи, който живее, или онзи, който се е отказал?

Никой нищо не ти е отнел. Винаги и за всичко изборът е бил само твой. Затова не забърквай Алиса. Искаш да хапеш змея? Тогава го хапи. Какво ти пука, че непрекъснато ходи в Линебург? Има ли някого? Има и теб. А ти колко ги имаш? Цял харем. Харесва ли ти Хелга? Кажй ѝ. Кажй ѝ без значение какво. Че искаш да я изкъпеш. Омъжена е. Това не е твоя грижа. И майка ти е била омъжена.

Слушай, не е много умно това, което правим. Тази история със самия себе си. Скучна е, повярвай ми. Не съществува пропуснат живот. Всеки ден е неповторим. Затова, момко, качвай се на дрезината. Грабвай лоста в ръце и действай! Горе. Долу. Пътувай, Руди.

Изведнъж трупове на „Парадизо“ се отдалечиха като пластмасовите манекени от търговския център „Херти“. Избледняха пастелните вратовръзки на Арно Кроненберг, избледняха контурите на змейските глави върху гърба на Алиса, избледняха неоновите светлини на баровете по „Репербан“.

Това беше Руди.

Едно мартенско утро от метрото той влезе под стъкления свод на главната железопътна гара в Хамбург.

„Невидимият свят“

Два часа до тръгването на влака. Остави куфара и чантата си в гардероба, известно време седя на терасата на кафенето на гарата, изпи три чаши капучино, после в книжарницата купи вестници и дълго търси някаква книга за из път.

Еднопосочен билет Хамбург–Суботица с две прекачвания в Нюрнберг и Будапеща. Сигурно много по-къс път, отколкото пътуването на Фогел във вагона Москва–Самара. Нали се разбрахме без сравнения, защото само една крачка ни дели от Казахстан, от колхоза „Будьони“. Съществува и другият вагон, без табели, в посоката, която знаеш само ти. Не е важно в кое лице сме. Онези от вестниците биха искали да сме винаги ние – и когато си ти, и когато е той, и когато съм аз. Там, където е ние, няма аз. Прескочи първа страница, почни от края и за начало реши кръстословицата. Колко стотици кръстословици е съставил баща ми, а не успя да реши една-единствена – собствения си живот. Добре, прескочи и кръстословицата. И татко, и мама.

Съвсем в дъното на стъкления валяк, между книгата за киселинните дъждове и антологията с индиански приказки, тънко зелено гръбче с бели букви: Щефан Гурецки – „Невидимият свят“. Извади книгата от преградата. Върху корицата имаше снимка: силует на човек на трамвайните релси, които изчезваха в тъмната нощ в ъгъла на страницата. Фасадите наподобяваха една белградска улица, по която често се връщаше вкъщи. Отвори книгата, първото изречение: *Боледуваше от някакво нервно напрежение, което с течение на годините изцяло обхвана съзнанието му.* Инстинктът и този път не го излъга – беше намерил истинската книга, която ще съкрати часовете във влака. Ще отложи насладата до ХанOVER и ще започне колкото може по-късно с четенето. До Будапеща има цял ден път. И още една нощ до Суботица. На излизане от книжарницата отвори зелената книжка на случайна страница. А в края на страницата: *Живееше в Европа между две войни, в Европа без граници, в свят, който е само антракт между две представления. Живееше в структурата на църковите династии, които имат собствено време, в света на „Юлиус Майнл“, чиято емблема*

– главата на негър с червен фес – съпровождаше неговите пътувания.

Влакът тръгна. Пробягват фасади от червени тухли, за момент се появява сивата повърхност на Алстерското езеро. Следващата гара е Хамбург–Алтона. Сам е в купето, седнал до прозореца по посока на движението. Първото изречение знаем наизуст. Ще го прочетем още веднъж. *Боледуваше от някакво нервно напрежение, което с течение на годините изцяло обхвана съзнанието му.* Кондукторът за минута-две прекъсва пътуването. Излиза от купето и затваря вратата. Руди навлиза в „Невидимия свят“.

Казваше се Фабиан Мазурски. Можеше да се казва Мартин Конрад или Лео Рупени. Без значение с кое име, щеше да измине същия път. И е съвсем все едно в кой град и в коя държава е записан в книгите на родените. Защото край него се говореше корейски и български, както и немски, унгарски, италиански или френски, руски. В един ъгъл в света на Фабиан се пееше на неаполитански, а в друг лъвовете ревяха в здрача. Аромата на сладки с бадеми и джинджифил, които печеше фокусничката Жизела, много години по-късно ще види в една сладкарница в Домодосоли. Да, можеше да вижда миризмите и по това си качество принадлежеше към света на цирка, ходеше по ръба на всяка стаила се в него мисъл. Баща му късно вечер го водеше до клетката с лъвовете. Седеше съвсем близо до решетката и със затаен дъх наблюдаваше как баща му търпеливо подготвяше звяра до мига на близост, която беше тежка за Фабиан. Майка му тренираше предиобед. Но не обичаше трапеца. Мястото си виждаше сред жонгльорите и рано показва подчертания си талант с обръчките, топките и пръчките. Когато много години по-късно

започна работа във „Ветропа“, нещо от тези умения възхити комисията. Улавяше чиниите и купата, когато се очакваше само трясък, промъкваше се между масите на вагон-ресторанта с удивителна хармония на тялото.

Това беше първият му следобед в железничарското бунгало на „Мирамар“, където отсядаха стюардите на „Ветропа“. Хапваше сладки с бадеми и джинджифил и се опитваше да мине през квартал „Барасани“. И колкото и да се мъчеше точно да определи реда на караваните, които обкръжаваха огромната шатра, непрекъснато нещо се изпречваше на пътя, нещо, което принадлежеше на по-късната география на вариете „Рош“. И все едно дали беше в света на „Барасани“, „Рош“, „Аполо“ или много по-късно на „Олимпия“, „Брандини“, „Кароли“, винаги съществуваше пространство вътре в кръга, пространството на Ноевия ковчег, и онзи безкраен външен свят, в който паната непрестанно се сменяха. Фабиан непрекъснато се изненадваше от формите на градските автобуси и трамваите, от миризмата и вида на тестените изделия, от шума от думи на улицата, от цвета на банкнотите, от първите страници на печатните издания по будките. Да пътуваш по света в средицето на собствената си същност, да сменяш училища, в които обучението се провежда на непознати езици. И щом почнеше да чувства нюансите на думите и да се спира в сенките на изреченията, се преместваше в друг език, въпреки че през цялото време в кръга на огромната шатра се говореше на цинти, смесица от всички езици, на които говорят жонгльорите, клоуните, акробатите, фокусниците, дресьорите. Да, цинти беше основният принцип, лудостта на Вавилонската кула, правилният лабиринт на кошера. В този сбит свят не съществуваше периферия, където като в някакъв килер да се захвърля всичко онова, което разваля

картината на света. Има много джуджета, които не са само в приказките, нито пък живеят в гласовете на Бесарабия и Трансилвания. Те ходеха из селищата на „Орфей“, „Медрано“, „Барасани“, „Кароли“, „Ренц“, заселени под властта на славните циркови династии, които са се преплитали и са отмервали собственото си време, в което единственото сигурно сведение е годината на смъртта. Кръвните родства се свеждаха до думата „кузен“. Миналото се правеше много по-късно, пишеха се легенди, изникваха родословните стъбла на подвижните гори. По фасадите на къщите в градовете, през които минаваха, дълго след това плакатите се разпадаха. Но преди да изчезне в затънтените селища, всяка следа от присъствието на „Орфей“, „Ренц“, „Алтхоф“ започваше със съня, вписваха се картини в мозъчните тетрадки...

Затънтени селища? Руди за момент оставя отворената книга на седалката до себе си и гледа пейзажа. Онова, което вижда през прозореца на вагона, съвпада с картините на затънтеното селище, където е израснал, там, където са записани първите трудности и желания, миризми и шумове. Там, където са отбелязани разстоянията между Него и Нея.

Неслучайно „Невидимият свят“ изплува в книжарницата на гарата точно в момента, когато тръгваше на път. В дъното на стъкления ваяк остана пукнатина между книгата за киселинните дъждове и антологията на индианските приказки. По следите на Мазурски към нова глава от книгата.

Живееше в Европа между две войни, в Европа без граници, в свят, който е само антракт между две представления. Живееше в структурата на цирковите династии, които имат собствено време, в света на „Юлиус Майнл“, чиято емблема – главата на негър с червен фес – съпро-

вождаше неговите пътувания. В този свят няма граници. Но един сезон в Лондон на всеки шест седмици се връщаха в Германия и взимаха нови визи. Не обръщаше внимание на насипите на бюрокрацията, които насочваха живота в определена посока, където няма изненади. Взимаше пропуски за придвижване в света извън очертанията на цирка. Нощем слушаше рева на лъвовете, а беше някъде в Африка. Баща му се занимаваше с дресурата късно вечер, почитайки ритъма на зверовете. Както онзи монголец, който само нощем късал тройните синджири. Ученическият бележник на Фабиан се попълваше за една година. Нижсеха се училища и обучения на езици, които едва разбираше. По стените висяха портрети – сериозни лица с бакенбарди. Но това беше по-късно, в периода на „Орфей“, когато и сам започна да учи уменията на дресурата. Невидимият камшик на външния свят свистеше във въздуха и насочваше движенията му.

Годината с „Барасани“ в Южна Америка беше фантастичен финансов ангажимент. Но същата година родителите му се разделиха. Херман Мазурски тръгна на голямо турне с цирк „Кроне“ в Испания. Майка му, Матилда Мазурски, акробатка по произход от славната династия Арпад, се оттегли от цирковото поприще. И тогава на сцената в живота на Фабиан пристигна Густав Клепер. Могъщият импресарио, в чийто тефтер се пазеха адресите на доставчиците от цялото мрачно пространство на Източна Европа, а и по-нататък, до сибирската тайга и монголските степи. Дребен на ръст, с побелели бакенбарди и черни очи, които трептяха, все едно са хвърлени върху горещо олио. Густав Клепер, вече встъпил в шестото десетилетие, обожаваше артистките, техните плаващи тела високо под свода на цирковите шатри. Години наред беше влюбен в Матилда Мазурски и когато

накрая, след развода си с Херман, тя реши да се оттегли от трапеца, се появи Густав Клепер. Заведе нея и сина ѝ Фабиан във вилата си на брега на Вендонското езеро. Густав от време на време заминаваше задълго, обикаляше периферията на света и оттам пристигаше със стока, за която бързо намираще купувачи. Минда, момичето с три гърди, или Дулат, момчето с огромен нос, чийто връх като зурла висеше върху устните му, станаха собственост на вариете „Аристон“. Густав Клепер прекарваше месец-два с Матилда и сина ѝ във вилата си и след това отново заминаваше, пътуваше до Южна Америка, търсейки стока, която щеше да възхити публиката на цирковете и вариететата.

А после, след като се върна от едно дълго пътуване из Азия, легна в леглото си и на следващия ден не се събуди. След смъртта на Клепер се появиха наследниците и Матилда и синът ѝ Фабиан се оказаха на улицата. Матилда заведе момченцето при пиаристите, а себе си осъди на обилна доза хапчета за сън. Фабиан прекара при пиаристите три години и после, като навърши осемнайсет, избяга от училището. След няколко години, лутайки се из пространството, което не беше така компактно, както в очертанятията на цирка или леденото пространство на пиаристката семинария, Фабиан започна работа като стюард във „Ветропа“. Светът отново стана компактен. Пътуваше по релсите от северните брегове до южните морета, поднасяше чайове и кафета от най-известни марки, приготвяше блюда във вагон-ресторанта на „Ветропа“. Скучаеше в дните на почивка, когато в някое железничарско бунгало измерваше празните часове.

В слуха на Фабиан дремеше едно изречение в черупката от няколко езика, изречение, което повтаряха учителите по физика. „Ако имах опорна точка, казвал Архи-

мед, щях да повдигна света“. И ето, от различните училища помнеше това изречение, защото той по-различно виждаше точката, знаеше, че това не е метафора, че във въздуха съществуват точки, в които е възможно всичко. Годишите, прекарани във „Ветропа“, бяха години на търсене на здрава опора. В началото пътуваше по линията Кьолн–Будапеща. По-късно го преместиха в по-топли области: Марсилия, Генуа, Венеция.

Ноуруваше в бунгалата „Адрия“ близо до будапещенската гара „Келети“, след което със сутрешния влак се връщаше в Кьолн. Потъваше в облака от думи на майчиния си език. Дантеленият полски на детството му и разтегленият унгарски на майка му пак се смесваха, защото и след десет години, прекарани във „Ветропа“, се улавяше как смята на полски.

Но тази вечер в Будапеща, за пръв път в залива, откъдето е произлязъл майчиният му език, за пръв път в града, който разбираше само по звука – защото онази зима в Шопрон при семейството на майка му отдавна се беше стопила, – сега за пръв път възлестият му унгарски постепенно ставаше по-еластичен. Чувстваше как след всяко пътуване в пластове на паметта се буди един нов език. Мечтаеше да стигне там, откъдето няма връщане. Но щем обикаляше тъмните улици около гара „Келети“. Струваше му се, че от личния си живот потъва в безкрая на безличието. И се радваше. Резервоарът се изпразваше до последната капка утайка. Всеки детайл, всяка дума, всяко лице искаше да преживее като за пръв път и тогава една нощ отиде в някакъв бордей, и беше като за пръв път. Без сравнения, да се премахнат разликите, защото, когато е за пръв път, няма нищо друго за сравнение. Прохладно майско утро. Фабиан бърза от бунгалата „Адрия“ към гара „Келети“, влиза във вагона на „Ветропа“, обли-

ват го тръпките на студената нощ, изпълнен с удоволствие наблюдава как слънчевият лъч пътува по зелената повърхност на една от масите край прозореца. Да отреже квадрат от вагон-ресторанта и да го пренесе в някакво подобно утро, с приблизително същата температура, на някоя гара в Монтевидео, там, където баща му на турнето с цирк „Барасани“ за пръв път срещна онази, заради която щеше да остави Матилда и щеше да се изгуби в мрежата на турнетата.

По линията Кьолн–Будапеца Фабиан Мазурски с трепет открива силата в йероглифите на преоткрития майчин език, забравен през дългите години в къщата на Клепер и по-късно, в пиаристката семинария, във времето, сбито във вагоните на „Ветропа“. Ходеше из Будапеца и търсеше нови навици. Една вечер, развълнуван до сълзи, съгледа негъра с червения фес, точката на царството „Юлиус Майнл“. В мислите си отдръпна пердето, което потреперва на втория етаж точно над входа на магазина с табелата „Юлиус Майнл“. В пространството на апартамента дописа формите на мебелите, озвучи го с шумове, гласове, с досадната гама, която някакво дете повтаря на пианото. Или това е Черни? Достигнал е до божествения поглед, живее във фрагменти, освободи се от терора на общото, което се сбива от намръщените погледи на митничарите, от празните рубрики на хотелските регистрационни картони, от тетрадката, в която вписва разходите. Най-сетне можеше без докосване да почувства трепета на женското тяло високо горе, под покрива на шатрата, и беше могъщ в тази своя собственост, като Густав Клепер. Бавно отдръпна пердето от прозореца и това движение беше цялост за себе си, нищо не започваше, нито завършваше, движение на щастие-то, което се чувства интуитивно, само с нежното по-

вдигане на гърдите. Възможностите стояха пред затворената врата там, където е защитен от обезпокояващите промени. Закотвен във времето, до което може би никога нямаше да стигне, защото някъде по този път съществува ноц, когато подобно на Густав Клепер щеше да сънува за последен път. Да влезеш в плитък тунел, в който плавен завой затваря отвора, но все още в рамката на някаква идилична картина, а после всичко ще угасне и може би последният звук ще бъде звънецът от колелото на някое дете, което упорито звъни и не се решава да тръгне през тунела. Само звук, но без ръка, която стои на кормилото на колелото, без пръста, който натиска звънеца.

Тук, в Будапеща, на двацет и осем години по време на една разходка надвечер по булевард „Ракоци“ се запозна с Река Толди. Липсата на възможности го насърчи да започне разговор. Тя беше удивена от чужденеца сомнамбул, чийто унгарски звучеше като наизустен от учебник, и прие поканата за разходка, а по-късно и за вечеря в „Карпатия“. Цигански оркестър от времето на „Барасани“ или може би по-късно, от времето на „Орфей“? Или може би на „Кароли“, попита Река. Да, вероятно от времето на „Кароли“, отговори с усмивка. През цялата вечер с опитното око на стюарда улавяше движенията ѝ, снимаше я. Дантелата на блузата ѝ беше зашита с конец в малко по-различен нюанс, черната лакирана каишка на ръчния часовник разкриваше дълбоки белези, миризмата на цветния парфюм беше недопустимо силна. Бяха последните гости в „Карпатия“, заобиколени на дискретно разстояние от циганския оркестър. Излизат в нощта. Фабиан спира едно такси. Изпрати Река до жилището ѝ в една от преките на Елизабетварош, които излизат на булеварда. Изговори „Корут“ и приближи лицето си, можеше да почувства дъха на Река. Целувка в таксито, стис-

кане на ръката и изречението: „Карпатия“ е името на един кораб“.

Река стоеше до таксито с единия крак на тротоара. Той държеше ръката ѝ, без да дава знак с някакво движение за нова целувка. С другата си ръка я докосна по косата и ѝ каза, че след четири дни пак ще бъде в Будапеща и че вечерта ще я чака в „Карпатия“.

И докато се возеше към бунгалата на „Адрия“, най-сетне отново беше в света на безграничността, в света на боядисаните в ярки цветове каравани, там, където се смесват много храни, където се говори на десетки езици, вливаше се в делтата на цинти, в часовете на препирни и любов.

ХанOVER. На пероните – блъсканица. Полека разтърква очи. Буди се от „Невидимия свят“. Фабиан, Матилда, Густав Клепер... Съществуват толкова реално, като тримата младежи, които влизат в купето. Смят се. Край на тишината. Сутринта на терасата в кафенето на гарата в Хамбург бяха също трима. Гледа през прозореца. Може би сред блъсканицата е и онази жена от влака за Бремен. Ароматът на парфюма „ХанOVERска есен“. Влакът тръгва.

Пътувайки в посоката Будапеща–Кьолн, Фабиан не можеше да определи кога отива и кога се връща, къде е онази опорна точка, където можеше за момент да спре, да събере сили за следващата крачка, да гледа света от тази точка, да има опора, която определя всички останали гледни точки, защото без тази точка светът съществува само чрез другите погледи, а заради липсата на този основен поглед другите ги няма. Без тази опора всичко, което вижда, все едно не го вижда, липсват координатите, липсва паякът Йойо, който е направил мрежата си в

килера на тяхната каравана, зелено-синята каравана на „Барасани“. Фабиан стоеше с часове в ъгъла и наблюдаваше как Йойо се движи като съвършен акробат из своята територия, равнодушен към вънните движения. Защото цирк „Барасани“ пътуваше, а пътуваше и Йойо, дом в дома, пътуване в пътуването. Но тогава, през онези утрини на „Барасани“, а впоследствие на „Орфей“ и „Кароли“, Фабиан седеше в мрака на шатрата и наблюдаваше майка си как тренира на трапеца, как безпогрешно открива точката, в която се събира цялата сила, и елегантно предоставя тялото си на движението, облегнатата с цялата си тежест на пръчката на партньора си, как изписва стотици спрели дъхове, гробната тишина на зрителите, подготвена от кресчендото на оркестъра. И после главоломно салто в тишината, главоломно завъртане, което ще завърши с резкия звук на чинелите. Бурно ръкопляскане. На другия край в празната шатра е седнал Густав Клепер. Собственикът на опорните точки. Тайнственият импресарио, доставчикът на чудесии от затънтените пространства на Източна Европа за европейските и американските циркове. Имаше широка мрежа от доносници, а погледът му се простираше до монголските степи и във всеки момент знаеше от какво се нуждаят поне двацетина от най-големите световни циркове, затова безпогрешно предлагаше на точния адрес. Обожаваше акробатките, чиито хармонични движения успокояваха душата му, защото да бъдеш заобиколен от изроди, цял живот да търсиш грешките на природата, ненормалното, всичко това трябваше да се намаже с мехлем. И Густав Клепер го правеше, като с часове наблюдаваше акробатките по време на репетиции. Винаги в движение, в търсене на грешките, умееше и по няколко седмици да прекара с някой цирк. Настаняваше се в луксозни хотели,

харчеше баснословни суми за развлечения, на които отиваше придружен от многобройна свита, пушеше пури и пиеше отлежали вина. Сменяше жените, както си сменяше вратовръзките. Дребен на ръст, целият в движението, като че ли някаква мозъца топка вътре в него, някакво перпетуум мобиле непрекъснато задвижваше този мъничък организъм. През нощите, които прекарваше в оргии, имаше навика да разказва случки от пътуванията си, как и къде е намерил жената с три гърди, младежа, висок почти три метра, момченцето, което за четири години вече беше изживяло биологичния период от един век, и всичко това го разказваше, успокоен от красотата на някоя акробатка. И както знаеше месеци наред да върви по следата, която го водеше до грешката, до ненормалното, до плячката, така години наред следеше акробатките, беше запознат с любовния им живот и чакаше да удари неговият час. Защото най-мозъцото оръдие на Клепер беше търпението, тишината на капана, в който един ден ще се хване плячката му.

С Матилда се запозна още по времето на „Барасани“ – тази прекрасна унгарка, за която се надпреварваха европейските циркове. Беше още по времето на нармаговете, по времето на захарта на бучки и млякото в бидони, по времето, когато най-дълго се задържаха в немските градове, а във витрините на нармаговете имаше надписи „Gab's noch alles often“*. Постъпките му имаха единствен стандарт, защото знаеше от кое ядро увеселителният парк ще се превърне във вариете и в кой момент провинциалното вариете ще стане сериозен цирк. Беше приятел на мозъците циркови династии, едновременно

* В свободен превод „Имаме всичко, продаваме всичко“ (нем.) – бел. прев.

съветник и импресарио, безпогрешно правеше размени и намираше начин при тези размени и двете страни да поварват, че са спечелили повече от другия.

„В началото всичко започва от виенското колело, то е сърцето на всяко вариете и е изключително важно с каква бързина ще се завърти историята, казваше Клепер. По-късно идват картингът и задължително къщата на ужасите. А тогава е моментът да се появи най-силният човек или най-дебелата жена. Някой да яде стъкло или живи мишки. И не е достатъчно стадо понита, нито няколко тигъра или слонове, важен е детайлът, например дресирана патица. Е, все още никой не е успял да дресира патица, но без някой могъщ детайл не се преминава от провинциално вариете към сериозен цирк. О, да, важен е и клоунът. Но още по-важно е чудовището. Хората обичат да видят грешката, да се сблъскат с ненормалното, в мрака на шатрата да гледат онова, което ги е прескочило. И как към тях Бог все пак е бил благосклонен в часа на раждането им. Да се изправиш пред грешката означава изобилие от утеха. Веднъж в Армения намерих човек с лъвска глава. Цялото му лице беше покрито с фини копринени косми, а вместо нос имаше истинска лъвска муцуна. И тъжни очи като два тъмни бадема. Този човек имаше син – малко лъвче, и жена, която беше съвсем нормална, но сърцето ѝ беше лъвско. Седмици наред преговарях да ги откупя, докато накрая и тримата не завършиха откъд Атлантика, в цирк „Родриго“.“

Във вилата си край Вендонското езеро Густав Клепер имаше колекция от фотографии на хора-грешки, които в течение на десетилетията е открил и продал. И албум с акробатки.

Беше израснал в Делон, малко градче на петдесет километра от Ленц. А израстването в малък град носи със

себе си предварително вменен списък от житейски опит, който ще определи естеството на отношенията с метрополията, каквато беше Ленц през младостта на Клепер. Мидата на работното място се измерваше с бученето на океана Ленц. В същността му бяха вписани зашеметяващите желания на провинциалиста, снабден от проклятието на малката среда с толкова необходимата сила, след като веднъж прекрачи в света, безпогрешно да овладее всички изкушения, с които се сблъскваше. Носеше координатите на Делон, контурите на къщите и улиците, по които ежедневно минаваше, сградата на пощата с канделабрите при входа, бюста на поета в градския парк, лицата на търговците от главната и единствена улица и сякаш тази позната география, веднъж вдълбана в неговата памет, завинаги беше запазила сетивото за ориентирание. Годишите в Ленц измерваше с опитите си да се запише в Художествената академия, потъваше в рисунки, стотици рисунки в папките, които нареждаше в жилището си в една мансарда, откъдето се виждаха градът, мостовете и широката Лена, която течеше под остър ъгъл.

Густав Клепер седеше в мрака на шатрата.

Младежите са шумни. Смят се. Руди престава да чете. През прозореца прелитат гъсти гори, а след това редици от селища. Появяват се разкошни фасади от тъмни тухли. Нюрнберг. Само десет минути до тръгването на влака „Ференц Лист“ за Будапеща.

Пробива си път през блъсканицата на перона. И отново във влака. Седалката до него е празна. Руди отваря раницата си. Претърсва всичко до дъно. Нервно вади нещата. Може би в бързината е сложил книгата във външния джоб на чантата. Там намира само вестниците. „Невидимият свят“ на Ще-

фан Гурецки е останал в мюнхенския влак. Не може да се сети какво е направил с книгата. Дали я е оставил на съседната седалка, където един от тримата младежи метна раницата си, или върху металната решетка над облегалката? Все едно, книгата я няма. Отчаян пали цигара и гледа панорамата. Фабиан Мазурски, Река, Матилда, Густав Клепер са задържани наред път. Вагон-ресторантът на „Ветропа“ по линията Кьолн–Будапеща, ресторант „Карпатия“, емблемата на „Юлиус Майнл“, глъчката от гласове на различни езици в цирка, през който е минал Фабиан Мазурски.

Руди се опитва да го забрави, като прелиства вестниците. Напрасно. Почти нищо не разпознава в заглавията. Непознати лица, имена, политически афери. Отказва се. Гледа през прозореца. Яростта заради забравената книга поляка се уталожва. Всички пътища са отворени. Затваря очи. Някъде в безкрая се появява дрезината. Да се тръгне от средата.

Във влака с Мазурски

Пасау. Още седем часа до Будапеща.

Какво ли е станало накрая с Фабиан Мазурски? Дали е останал във вагона на „Ветропа“ по линията Кьолн–Будапеща, или все пак някъде е слязъл? Влязъл! Може би Бог е наредил да забравиш книгата и пътуването да остане недовършено. „Карпатия“ беше името на кораба, който не беше приел сигналите за помощ от „Титаник“. Как се нареди всичко. На същото място обядвах с мама. И точно тук ми каза, че като дете съм плакал, когато е приближавал краят на приказката. Веднага в началото, колкото може по-далече от масата в „Парадизо“. Най-сетне да проговориш с всичките си гласове, да ги пуснеш навън от затвора. Да слезеш от влака на перона на гарата в Суботица, а после с рейса още два часа до шатрата, където започна всичко. Да изпиеш кафе в